

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟΥ Κ. Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΖΑΝ ΜΩΡΕΑΣ

(Σταχυολογήματα από τις τελευταίες βιογραφίες του Ποιητού)

Μωρέας μισούσε την εργασία όταν του ήταν υποχρεωτική. Ήτανε σωστός ποιητής και ήθελε να εργάζεται μόνον όταν είχε εμπνεύσι. Και την εμπνεύσι του την εύρισκε ή το πρωί όταν γύριζε στο σπίτι του έπειτα από ξενύχτι, ή πλανώμενος στους δρόμους του Παρισιού. Ποτέ δεν πήγαινε περίπατο στην έξοχη ό Μωρέας. Του άρεσε να χαζεύει στά στενωσόκακα του παλιού Παρισιού.

Έτσι έγραφε τὰ άθάνατα ποιήματά του και μετάφρασε την «Τριγένεια».

Ήταν ώστόσο τεμπέλης στο γράψιμο. Πολλές φορές έμπαυε στο Καφέ Βασέτ, φώναζε ένα φίλο του στο τραπέζι του, του έδινε χαρτί και μελάνι και του υπαγόρευε στίχους του που τους είχε φτιάσει στο δρόμο και τους συγγραφούσε στη μνήμη του. Πολλές φορές έφτανε να υπαγορεύσει ως τρακόσους νέους στίχους του, χωρίς διαταγή και χωρίς ν' αλλάξει έπειτα τίποτε. Τόσο τέλεια έβγαίναν από τó μυαλό του.

Συχνά έφτανε πρώτος στο καφενείο, πριν συγκεντρωθούν εκεί οι φίλοι του. Ζητούσε τότε από τó γκαρσόνι χαρτί και καλαμάρι, τὰ έβαζε μπροστά του, αλλά δεν άρχιζε να γράφει. Συχνά τον τó γράψιμο. Περιέμενε λοιπόν να έμφανιστή κανένας γνωστός του. Κι' ό πρώτος φίλος του ποιήτανε στο καφενείο κι' έβλεπε τó καλαμάρι και τó λευκό χαρτί, καταλάβαινε ότι οι στίχοι ήσαν έτοιμοι να βγούν άπ' τó κεφάλι τού ποιητή. Άμέσως τότε, χωρίς να του πη τίποτε ό Μωρέας, έπαιρνε την πένα και περιέμενε την υπαγόρευσι. Κυριώτερος από τους ιδιαιτέρους αυτούς γραμματικείς τού ποιητή ήταν ό νέος Ντερουσσώ, ό οποίος έγραφε τους περισσότερους στίχους τού Μωρέας, καθ' υπαγόρευσιν φυσικά.

Κατηγορούσαν τόν Μωρέας ως έγωπαθή. Ό Βερλαϊν τόν έλεγε «παγώνι». Ό φίλος του Ζιδ' Υγέ γράφει γι' αυτόν:

«Δυό πράγματα τόν ένδιέφεραν στον κόσμο και τίποτ' άλλο: οι στίχοι του και ό έαυτός του. Αυτό δέ δεν ήταν πόσα, ούτε ασθένεια, ήταν κατάσταση φυσική».

Ό γνωστός συγγραφέας και φίλος τού ποιητή Ροσνύ γράφει επίσης για τόν Μωρέας:

«Πάν ό,τι έκανε, τού φαινόταν τή στιγμή εκείνη αξιοθαύμαστο. Μα όταν άλλαζε άρχές, περιφρονούσε άφελέστατα εκείνο που προηγήσα ένθυμαζε... Κανένας ποιητής τού 19ου αιώνος δεν εύρισκε χάρι μπροστά του. Ή περιφρόνησί του έφτανε εις ύψη κτηνωδίας κάποτε».

Ή αλήθεια όμως είνε ότι ό Ροσνύ δεν δειχνόταν και πολύ εύνοϊκός στο Μωρέας.

Πραγματικώς όμως ό Μωρέας περιαντολογούσε κάποτε μέχρι καταληκτικού σημείου. Έλεγε έπί παραδείγματι: «Εί μ αι μ ε γ α λ ο φ η ε σ». Και τó έλεγε αυτό με μιá άπλότητα που καταπλήσσει. Έλισης έλεγε συχνά για τόν Βερλαϊν: — «Στό κάτω-κάτω τής γραφής, είνε ό μόνος Γάλλος ποιητής τών τελευταίων χρόνων που μπορεί να συγκριθί μαζί μου»!...

Όταν τó 1904 ό Μωρέας βρισκόταν στην Άθήνα, έπε στον Κακλαμιάνο:

— Δεν υπάρχουν παρά τρία πράγματα στην Άθήνα: Ό Ύμνητός, ό Σοφοκλής κι' εγώ!

Μιά μέρα συζητούσε με τόν Μωρέας Μαντρών για τούς στίχους του. Ξαφνικά τόν διέκοψε και τó έλεγε:

— Δεν πιστεύω ν' άμφιβάλης ότι δεν έκαμα παρά άριστογρήματα! Άλλά τὰ έλεγε αυτά σοβαρά, ή ήθελε να ερωτευθί όλους όσοι μαζεύνονταν γύρω του; Αύτη είνε ή άπορία, την όποιαν οι βιογράφοι του δεν κατάφεραν να ξεκαθαρίσουν.

Ή περιφρόνησις όμως με την όποια μιλούσε ό Μωρέας για τούς άλλους ποιητάς και ή αλήθειες που έλεγε σε πολλούς λογίους, τού έδημιουργούσαν πολλούς έχθρους, οι όποιοι συχνά τόν έξεδιούκνιτο σκληρά.

Άλλ' όπως παρατηρεί ό Μωκλαϊρά, οι έπικριτάι του λησμονούσαν ότι ό Μωρέας ήταν ένας Μεσημβρινός και έπομένως τού ήσαν έπιτετραμμένες ή υπερβολές τού χαρακτήρος του.

Ό φίλοι του, πολλοί από τούς όποιους έδοκίμασαν συχνά τὰ τσουχτερά βέλη τών πειραγμάτων του, όμολογούσαν ότι δεν είχε μέσα στην ψυχή του κακία και μοχθηρία, αλλά είχε μιá ψυχή ένγενική και μιá άρχοντική καλωσύνη που τόν έκαναν άγαπητό.

Όταν κανείς γνωστός ή φίλος τού ποιητή έγραφε άρθρο έπιανετικό γι' αυτόν, ό Μωρέας δεν φαινόταν διαχτυκός μαζί του, αλλά με

μιá κίνηση, με μιá ματιά, τού έδειχνε την ευχαρίστησί του και την ένγνωμοσύνη του. Οι έλεκτοί φίλοι του ήξεραν να εκτιμούν την έπιφυλακτική αυτή στάσι τού άληθινού ένγενικού αυτού ανθρώπου.

Όλοι γενικώς οι βιογράφοι του έπιάνουν την άφιλοκέρδεια τού Μωρέας. Καμιά ταπεινή έπιθυμία δεν ήπαχε στον έξαιρετικό αυτό ποιητή, ό όποιος ήξερε την πραγματική άξια τών έργων του και δεν ήθελε να κάνει θόρυβο γύρω του με μέσα συνθησμεύα στους σημερινούς λογίους. Δεν ζητούσε ποτέ να δείχνηται στά σαλόνια και απέκρινε κάθε πρόσκλησι, γιατί, όπως έλεγε, δεν έπιθυμούσε να γνωριθί κι' άλλους ανθρώπους.

— Υπάρχει, έλεγε, ή γνώμη ότι ή δόξα έγκλιται στο να σχετιζεται κανείς μ' όσο τó δυνατόν περισσότερους ανθρώπους. Άλλ' ή δόξα έγκλιται άκριβώς στο αντίθετο.

Ό Μωρέας ήταν ένας ένγενικός άνθρωπος, γράφει ό Κ. Μωκλαϊρά, καλός και ένγενικά κρυμμένος από τó άποκλειστικό πάθος τών ώρειών στίχων, άδιαφορόν για τó κέρδος, καίτοι φτωχός, και άφελώς άδιάφορος πρós πάν ό,τι δεν ήταν ποιήσι και μετρική».

Γιά τόν Μωρέας ή εύρεσις μιáς ώρειάς λέξεως και ό σχηματισμός ένός άρμονικού στίχου, ήταν μεγαλειότερη ευχαρίστησι από την άποκρησι ένός κατοχυρωμένου φράγγων.

Παράδοξος και γόης, όπως τόν ζωγραφίζει ό φίλος του Λουί Τομάς, χαριτωμένος και ύπεροχος, διατηρού πάντοτε τόν χαρακτήρα τού έπιδου, έκρυβε συχνά τόν άληθινό έαυτό του κάτω από ένα ψεύτικο πέλο άπότομον και βίαιον χαρακτήρος, ό όποιος δεν ήταν ό άληθινός.

Έκείνο που έξαιρετικά μισούσε ό Μωρέας, ήταν ή μετρίτης και συχνά έπιπέθο εναντίον τών φιλολογικών μετριοτήτων, μη δισκολευόμενος να έκφραστή έναντίον των με φράσεις τσουχτερές, κι' όταν άκόμη ήσαν κι' οι ίδιοι παρόντες. Για ένα λόγο που άνακατενόταν στην πολιτική, έλεγε ότι δεν μπορεί να είνε ποτέ καλός λόγιος, γιατί «ένας τεχνίτης τού λόγου δεν μπορεί να είνε πολιτικός. Έξω από τήν τέχνη, δεν υπάρχει τίποτε άλλο».

Οι σύντροφοι και μαθητάι τόν άκούγαν με προσοχή και θαυμασμό κι' όταν άκούμα τούς έπέπληττε και τούς κατηγόριζε. Ό Άνατόλ Φράνς μίς τόν περιγράφει επερισφρόμενον στο Καρτίε Λατέν και άκολουθούμενον από πενήντα ποιητάς, σαν να ήταν νεώτερος Όμηρος, δδηγών τούς Όμηρίδας του! «Με τó δάχτυλο ύψωμένο, γράφει ό Μωρέας, τούς διδάσκει την άπλότητα, τή χάρι, την άρμονία».

Ή δημοτικότης τού Μωρέας στο Καρτίε Λατέν ήταν πρωτοφανής, τόσο που ό Βερλαϊν έμίσησε έναντίον του, γιατί έβλεπε ότι έξεθρονίζετο από τó βασίλειο τής ποιήσεως, τó όποιο κατείχε ως τήν εποχή εκείνη. Καίτοι λοιπόν έκτιμούσε κι' άγαπούσε τόν Μωρέας, άποτε τó έρχοινε βέλη τσουχτερές ερωτίας, τὰ όποια ό Μωρέας ύπέφερε με ταπεινότητα μίηττου πρός διδάσκαλον.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑΣ

Η ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΙΚΑ

— Για τήν ανάγκη.

Ό άνθρωπος που τόν σφίγγει ή ανάγκη, κατορθώνει περισσότερα άπ' όσα κατορθώνουν τριάντα άνθρωποι μαζί.

(Ισπανική παροιμία)

Ή ανάγκη κι' ή έγκαρία κάνουν και τόν δειλό άνδρείο.

(Ιταλική).

Όποιος δεν γνώρισε την ανάγκη, δεν μπορεί να ξέρη τή δύναμή της.

(Μπέν Τζόνσον).

Ή ανάγκη σπάει σίδερο.

(Σκωτσέζικη).

Ή ανάγκη δεν γνωρίζει νόμους.

(Δανική).

Ή ανάγκη είνε πολύ πικρό βοτάνι.

(Γερμανική).

Ή ανάγκη είνε ή μητέρα τών έφευρέσεων.

(Σέλλει).

Ό, ανάγκη, σό που ελται μητέρα τού κόσμου.

(Σελίτι).

Ή ανάγκη είνε τó τελευταίο όπλο, μα και τó πιο θανάτο.

(Τίτος Λίδιος).

Ή ανάγκη κάνει τόν πόλεμο δίκαιο.

(Βίαν).

Ή ανάγκη είνε ό καλύτερος δάσκαλος, μα κι' ό πιο σκληρός άπ' όλους.

(Γερμανική).

Ή ανάγκη κάνει και τούς κουτσούς άκόμη να χορεύουν.

(Γερμανική).

Τής ανάγκης τó χέρι είνε παραπολύ μακρύ.

(Ισπανική).

Ή ανάγκη κάνει και τις γρηούδες να τρέχουν σαν άλογα.

(Ολλανδική).

Ή ανάγκη μίς διδάσκει τὰ πιο παράνομα πράγματα.

(Σεντίνας).

Ό Ζαν Μωρέας.